«جوان» تبعات پارادوکس فرار مالیاتی مشاغل و اصناف پردرآمد و الزامات مقابله با آن را بررسی می‌کند

هرچه پردرآمدتر فراری‌تر از مالیات!

وحید عظیم‌نیا
دبیر گروه اقتصاد

فرار مالیاتی یک موضوع جدی است که همه ابعاد جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این رویه همچنین یکپارچگی سیستم مالیاتی را تضعیف می‌کند و منجر به هدررفت درآمدها می‌شود. با اصلاح این عارضه می‌توان نسبت به تأمین مالی خدمات عمومی ضروری اقدام کرد. از آنجا که فرار مالیاتی مشاغل و اصناف پردرآمد از این حیث نگران کننده است که آنها از محل مالیات دیگران منتفع می‌شوند و بار مالیاتی خود را روی دوش آنها قرار می‌دهند. در صفحه پیش‌رو به بررسی این مهم پرداخته‌ایم.

کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان»:

دولت مجازات‌های سخت‌تری را برای فرار مالیاتی اعمال کند

کارشناس اقتصادی با بیان اینکه دولت باید مجازات‌های سخت‌تری را برای فرار مالیاتی اعمال کند، می‌گوید: با تمرکز بر شفافیت و به کارگیری اقداماتی نظیر استقرار پایانه‌های فروشگاهی و ساماندهی به دستگاه‌های POS، مسئولان سازمان امور مالیاتی می‌توانند پیشرفت قابل توجهی در مبارزه با فرار مالیاتی داشته باشند، با این حال این تنها آغاز است و تلاش‌های بیشتری برای اطمینان از اصلاحات نیاز است. باید به صورت ویژه روی اخذ مالیات از اصناف و مشاغل خاص تمرکز کرد تا بتوانیم به کاهش فرار مالیاتی و همچنین اصلاح نظام مالیاتی برسیم. اولین و مهم‌ترین قدم در زمینه شفافیت جریان کالا و خدمات و جریان مالی مرتبط با هر یک از این مشاغل خاص است و مشاغل خاص با درآمدهای کلان هنوز هم فرار مالیاتی بالایی دارند.

■■■

امیرحسین اقبالی کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان» در رابطه با فرار مالیاتی اصناف در ایران گفت: فرار مالیاتی به‌عنوان یک چالش مهم برای حاکمیت اقتصادی ایران، به‌ویژه در رابطه با برخی مشاغل و مشاغل مطرح شده است. اتحادیه‌های کارگری با وجود اینکه بیش از ۲۰ درصد از کل اقتصاد ایران را تشکیل می‌دهند، کمتر از ۵ درصد از مالیات پرداختی را به خود اختصاص می‌دهند. این موضوع نیاز به اقدامات سختگیرانه‌تر برای مبارزه با فرار مالیاتی و تضمین یک سیستم مالیاتی عادلانه را برجسته می‌کند و نگرانی ویژه کسب‌وکارهایی هستند که درآمد قابل توجهی دارند و از پرداخت سهم منصفانه مالیات خودداری می‌کنند.

■ سرانه پرداخت مالیات و فرار بزرگ مالیاتی مشاغل خاص نظیر وکلا

اقبالی ادامه داد: آمارهای ارائه شده از سوی سازمان امور مالیاتی کشور، وضعیت نگران کننده سرانه مالیات برخی مشاغل را در سال ۱۴۰۱ روشن می‌کند. نمونه آن شغل وکالت است که وکلا برای هر پرونده تا ۲۰ میلیون تومان هزینه‌های گزافی را دریافت می‌کنند. در کمال تعجب، این افراد حرفه‌ای سرانه مالیاتی به میزان قابل توجهی پایین و تنها ۶/۹ میلیون تومان دارند. چنین جمع‌آوری مالیات پایین در مقایسه با درآمد آنها نگرانی جدی در مورد فرار مالیاتی در این صنعت ایجاد می‌کند.

وی تصریح کرد: برای مقابله مؤثر با فرار مالیاتی، تمرکز بر تجارت و مشاغل خاصی که سطوح بالایی از فرار را نشان می‌دهند، بسیار مهم است. با هدف قراردادن این بخش‌ها، مقامات نه تنها می‌توانند درآمد مالیاتی را افزایش دهند، بلکه محیط مالیاتی عادلانه‌تری را نیز ایجاد می‌کنند. شفافیت نقش حیاتی در دستیابی به این هدف دارد. اجرای پایانه‌های فروشگاهی و دستگاه‌های سازمان یافته نقطه فروش (POS) نویدبخش افزایش شفافیت در جریان کالا و خدمات بوده است. مرحله اولیه موفقیت‌آمیز این پیاده‌سازی پتانسیل آن را برای مبارزه با فرار مالیاتی در مشاغل خاص نشان می‌دهد.

این کارشناس اقتصادی با اشاره به لزوم تمرکز بر کاهش فرار مالیاتی مشاغل خاص گفت: برای اطمینان از موفقیت این اصلاحات، دولت باید با ارائه اطلاعات شفاف و جامع در مورد تعهدات مالیاتی و مزایای سیستم مالیاتی عادلانه، جامعه را نسبت به اصلاح مهم و فوری در این زمینه آماده کند و علاوه بر این باید مجازات‌های سخت‌تری را برای فرار مالیاتی اعمال کند. اجرای اقدامات سختگیرانه اجرایی به عنوان یک عامل بازدارنده عمل و این پیام روشن را ارسال می‌کند که فرار مالیاتی قابل تحمل نخواهد بود. همزمان باید تلاش کرد تا مقررات و رویه‌های مالیاتی ساده‌تر شود و بار مالیات‌دهندگان کاهش یابد و انگیزه‌های فرار به حداقل برسد.

وی در پایان گفت: مقابله با فرار مالیاتی در برخی از مشاغل و مشاغل، موضوعی مبرم است که نیاز به توجه فوری دارد. پرداخت مالیات سرانه پایین در مقایسه با درآمدهای قابل توجه این مشاغل نشان از مشکل مهمی دارد که باید به آن توجه شود.

آمار و ارقام عجیب و غریبی از مالیات سرانه پرداختی مشاغل خاص در سال جاری منتشر شده است. یکی از شگفت‌انگیزترین آمارهای ارائه‌شده از سوی سازمان امور مالیاتی کشور، پرداخت مالیات سرانه برخی از مشاغل پردرآمد در سال ۱۴۰۱ است. به عنوان مثال، صنف طلافروشان، مشاوران املاک، آرایشگران و وکلا که دستمزد بسیار بالایی دارند، مالیات‌شان براساس درآمد آنها تکان‌دهنده است چه آنکه طلافروشان فقط سرانه ماهانه ۹۰۰ هزار تومان، مشاوران املاک ۳۴۰ هزار تومان، آرایشگاه‌ها ۲۴۰ هزار تومان و وکلا نیز ۶۰۶ هزار تومان پرداخت کرده‌اند که در برابر مالیات پرداختی عموم مردم در قالب کارمندی یا کارگری اصلاً عددی نیست. البته از تبعات این روند نباید غافل شد. مثلاً مشاوران املاک یکی از پردرآمدترین مشاغل در کشور هستند، اما سرانه ماهانه ۳۴۰ هزار تومانی مالیات آنها به میزان قابل توجهی کمتر از میزان درآمدی است که انتظار می‌رود. این عدم شفافیت مالی، همراه با اثرات نامطلوب این افراد بر قیمت املاک، رسیدگی به موضوع فرار مالیاتی در این بخش را ضروری می‌کند.

■■■

بررسی آمار و ارقام مربوط به پرداخت مالیات برای برخی مشاغل خاص و سرانه پرداخت مالیات در سال جاری به اعداد و ارقام بسیار عجیبی می‌رسد. به طور متوسط هر کارمند دولت با حقوق‌های مختلفی که دارند در طول سال بیش از ۱۰/۵ میلیون تومان پرداخت می‌کنند که عددی مناسبی است، اما مالیات سرانه مشاغلی نظیر آرایشگاه‌های زنانه، بنگاه‌های املاک، دفاتر اسناد رسمی، رستوران‌ها، موبایل‌فروشان، نمایشگاه‌های اتومبیل و وکلا بسیار کمتر از میزان سرانه مالیات پرداختی از سوی کارمندان دولت است و این آمار و ارقام عجیب در حالی رقم می‌خورد که فرار مالیاتی بسیار بزرگ مشاغل و اصناف خاص در کشور موجب شده که کشور بخش مهمی از درآمدهای مالیاتی خود را دریافت نکند.

در جدول زیر تعدادی از مشاغل و سرانه‌های عجیب و غریب پرداختی از سوی آنها ذکر شده است. این آمار برای پرداخت سالانه مالیات است و برای اینکه بهتر بتوان رقم و میزان مالیات را متوجه شد باید سرانه ماهانه پرداختی مالیات توسط این مشاغل و اصناف خاص را مشاهده کرد، آن وقت مشخص می‌شود وضعیت به چه نسبت است.

■ برای مقابله با فرار مالیاتی مشاغل خاص چه باید کرد؟

به منظور مبارزه با فرار مالیاتی و ایجاد نظام مالیاتی عادلانه‌تر، توجه ویژه به اخذ مالیات از برخی مشاغل ضروری است. این را می‌توان از طریق چندین اقدام به دست آورد. مهم‌ترین و کلیدی‌ترین راهکار برای این موضع استقرار کامل سامانه مؤدیان مالیاتی است. اهمیت استقرار سامانه مؤدیان در این است که می‌تواند مالیات را مبتنی بر درآمد واقعی و اکتسابی هر فرد و صنف تعیین کند. اخذ مالیات مبتنی بر درآمد واقعی افراد یکی از راهکارهای مهم در زمینه اصلاح نظام مالیاتی کشور، با شفافیت حاصل از اجرای کامل سامانه مؤدیان است؛ برخی مشاغل خاص نظیر طلافروشان، آهن‌فروشان و آرایشگران زنانه درآمد زیادی دارند، اما مالیات کمی می‌دهند با هوشمندشدن نظام مالیاتی و به کارگیری سامانه‌های جامع اطلاعاتی، می‌توان فرار مالیاتی این مشاغل خاص را به حداقل رساند.

اولاً باید مقررات و نظارت سختگیرانه‌تری وضع شود تا اطمینان حاصل شود که افراد و مشاغل به طور دقیق درآمد خود را گزارش می‌کنند و بر این اساس مالیات می‌پردازند. این ممکن است شامل افزایش ممیزی و تحقیقات برای شناسایی موارد بالقوه فرار مالیاتی باشد. به‌علاوه مجازات‌های فرار مالیاتی باید تقویت شود تا افراد و کسب‌وکارها از چنین رفتاری بازدارند.

ثانیاً باید افزایش شفافیت مالی در مشاغل پردرآمد با کمک استقرار کامل سامانه مؤدیان مالیاتی و همچنین پیگیری پایانه‌های فروشگاهی انجام شود. همچنین همکاری سازمان امور مالیاتی و اصناف و انجمن‌های تخصصی و مدیران اصناف مختلف مربوطه باید تشویق شود. با همکاری یکدیگر این نهادها می‌توانند ابتکاراتی را برای آموزش حرفه‌ای‌ها در مورد تعهدات مالیاتی خود و ترویج فرهنگ رعایت مالیات ایجاد کنند.

محمد آرین‌نژاد
کارشناس ارشد اقتصاد مالی

اجرای پایانه‌های فروشگاهی و دستگاه‌های پوز گامی قابل توجه در جهت دستیابی هدف جلوگیری از فرار مالیاتی است. این دستگاه‌ها می‌توانند جریان کالاها و خدمات را ردیابی و همچنین تراکنش‌های مالی کسب‌وکارها را قابل نظارت و امکان ارزیابی دقیق‌تری از پرداخت‌های مالیاتی فراهم کنند

باید یک بازنگری جامع در ساختار و همچنین پایه‌های مالیاتی برای مشاغل و کاهش فرار مالیاتی مشاغل خاص با درآمدهای کلان انجام شود. سیستم فعلی به دلیل عدم دستیابی به اطلاعات کامل مالیاتی با اجازه دادن به مشاغل خاص برای پرداخت مالیات‌های نامتناسب پایین فرار مالیاتی را تشویق کند. با ارزیابی مجدد نرخ‌های مالیات و اطمینان از متناسب بودن آنها با سطح درآمد، دولت می‌تواند سیستم مالیاتی عادلانه‌تر و بهتری ایجاد کند. در ادامه پیرامون فرار مالیاتی مشاغل خاص و لزوم برخورد با این فرار مالیاتی با دو کارشناس و نماینده مجلس به گفت‌وگو پرداختیم که می‌خوانید.

■ آمار عجیب و غریب مالیاتی

محمد آرین‌نژاد کارشناس ارشد اقتصاد مالی در رابطه با فرار مالیاتی مشاغل خاص به «جوان» می‌گوید: «اصلاح درآمدهای مالیاتی یک جنبه حیاتی برای تضمین یک اقتصاد عادلانه و متعادل است. یکی از راه‌حل‌های کلیدی برای دستیابی به این امر، تمرکز بر بخش‌هایی است که فرار مالیاتی بالایی دارند. بخش تجاری که تقریباً ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد و مالیات بسیار کمی پرداخت می‌کند. علاوه بر این، برخی از مشاغل مانند پزشکان، زرگرها و رستوران‌داران به‌رغم کسب درآمد قابل توجه، به عنوان عوامل اصلی فرار مالیاتی شناخته شده‌اند. اجرای یک سیستم مالیاتی هوشمند با سیستم‌های اطلاعاتی قوی، پتانسیل جلوگیری از فرار مالیاتی را در این بخش‌ها دارد.»

وی می‌افزاید: «در طول سال گذشته، با وجود اینکه پیشرفت قابل توجهی در پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی برای جمع‌آوری هوشمند مالیات حاصل شده است و این موضوع منجر به افزایش قابل توجهی در تعداد مالیات‌دهندگان شده، اما هنوز هم با استقرار یک نظام مالیاتی عادلانه و هوشمندانه فاصله داریم، این موضوع را می‌توان از آمار و ارقام عجیب پرداخت مالیات از سوی اصناف و مشاغل خاص به خوبی دید.»

این کارشناس ارشد اقتصاد مالی در رابطه با اقدامات اولیه صورت گرفته که نیازمند تکمیل از سوی سازمان امور مالیاتی است، تصریح می‌کند: «برای پرداختن به موضوع فرار مالیاتی در مشاغل خاص، تمرکز بر شفافیت و پاسخگویی بسیار مهم است. اجرای پایانه‌های فروشگاهی و دستگاه‌های پوز گامی قابل توجه در جهت دستیابی به این هدف است. این دستگاه‌ها می‌توانند جریان کالاها و خدمات را ردیابی کنند و همچنین تراکنش‌های مالی کسب‌وکارها را نظارت و امکان ارزیابی دقیق‌تری از پرداخت‌های مالیاتی فراهم کنند. این مرحله اولیه پیاده‌سازی نتایج امیدوارکننده‌ای را نشان داده است. با الزام کسب‌وکارها به استفاده از پایانه‌های فروشگاهی و دستگاه‌های POS، مقامات می‌توانند اطمینان حاصل کنند که فروش و درآمد به درستی ثبت شده و امکان فرار مالیاتی کاهش می‌یابد. علاوه بر این، این سیستم می‌تواند تصویر جامع‌تری از وضعیت مالی مشاغل ارائه دهد و امکان ارزیابی و وصول بهتر مالیات را فراهم کند. با این حال، مهم است که اذعان کنیم این تنها اولین گام برای از بین بردن فرار مالیاتی است. در حالی که برخی از مشاغل با درآمدهای بزرگ ممکن است هدف این ابتکار قرار گرفته باشند، هنوز هم بسیاری از مشاغل دیگر به فرار مالیاتی ادامه می‌دهند، بنابراین تلاش و تدابیر بیشتری برای مبارزه مؤثر با این موضوع لازم است.»

وی در رابطه با اهمیت سامانه مؤدیان مالیاتی می‌افزاید: «یکی از راه‌حل‌های ممکن داده‌ها و افزایش شفافیت جریان کالا و خدمات در کشور است. با افزایش فراوانی داده‌های تجمیعی درآمدی هر فرد، سازمان امور مالیاتی می‌تواند شیوه‌های فرار مالیاتی را به طور مؤثرتری شناسایی و رسیدگی کند. باید به صورت ویژه روی اخذ مالیات از اصناف و مشاغل خاص تمرکز کرد تا بتوانیم به کاهش فرار مالیاتی و همچنین اصلاح نظام مالیاتی برسیم. اولین و مهم‌ترین قدم در زمینه شفافیت جریان کالا و خدمات و جریان مالی مرتبط با هر یک از این مشاغل خاص است که از طریق پایانه‌های فروشگاهی و ساماندهی دستگاه‌های پوز امکان‌پذیر است و در سال جاری فاز اولیه اجرای آن به خوبی پیش رفت و توانست بخشی از فرار مالیاتی مشاغل خاص را حذف کند، اما هنوز مسیر طولانی و این قدم اول کار است و مشاغل خاص با درآمدهای کلان هنوز هم فرار مالیاتی بالایی دارند.»

آرین‌نژاد می‌افزاید: «رویکرد دیگر بهبود خود فرآیند جمع‌آوری مالیات است. ساده‌سازی مقررات و رویه‌های مالیاتی می‌تواند احتمال فرار را کاهش دهد. کدها و مقررات پیچیده مالیاتی اغلب حفره‌هایی ایجاد می‌کنند که می‌توانند از سوی مشاغل برای فرار مالیاتی مورد سوءاستفاده قرار گیرند. با ساده‌سازی این قوانین و شفاف‌تر کردن آنها مقامات می‌توانند فرصت‌های فرار مالیاتی را به حداقل برسانند. همچنین ایجاد یک فرآیند روشن و شفاف برای رسیدگی به سؤالات و نگرانی‌های مربوط به مالیات می‌تواند اعتماد بین مشاغل و مقامات مالیاتی ایجاد و محیط همکاری بیشتری را تقویت کند.»

وی ادامه می‌دهد: «علاوه بر این، پرداختن به موضوع نابرابری مالیاتی ضروری است. اگر مشاغل یا مشاغل خاصی در مقایسه با سایر مشاغل به طور نامتناسبی مالیات کم می‌پردازند، این اختلاف باید اصلاح شود. با انجام تجزیه و تحلیل کامل از مشاغل مختلف و پرداخت مالیات آنها مقامات می‌توانند مناطقی را که در آن اصلاحات لازم است، شناسایی کنند. این ممکن است شامل بازنگری در گروه‌های مالیاتی یا معرفی نرخ‌های مالیاتی تصاعدی باشد که انصاف و برابری را در سیستم مالیاتی تضمین می‌کند.»

صنف و شغل خاص	مالیات پرداختی سرانه در سال جاری(تومان)
آرایشگاه زنانه	۲،۴۰۶،۸۲۶
بنگاه های املاک	۳،۹۵۱،۵۹۴
دفاتر اسناد رسمی	۸،۶۳۳،۱۷۷
رستوران، کافه رستوران و سلف سرویس	۹،۳۳۶،۳۹۵
موبایل فروشان	۲،۸۹۷،۰۵۷
نمایشگاه های اتومبیل و نمایندگی های شرکت های خودرو	۱۰،۲۵۱،۶۹۰
وکلا	۶،۹۳۹،۹۹۵

سرانه سالانه مالیات پرداختی از سوی برخی اصناف و مشاغل خاص

جعفر قادری
عضو کمیسیون «برنامه، بودجه و محاسبات»

وقتی مشاهده می‌شود که یک کارمند و کارگر سر هر ماه به صورت کامل مالیات خود را می‌پردازند، ولی برخی مشاغل خاص حجم بالایی فرار مالیاتی دارند، باید به طور جدی برای مقابله با فرار مالیاتی این بخش که اتفاقاً حجم بالایی از فرار مالیاتی را شکل می‌دهد، اقدام شود

این کارشناس ارشد اقتصاد مالی در پایان خاطرنشان می‌کند: «معرفی پایانه‌های فروشگاهی و دستگاه‌های پوز گامی مثبت در جهت شفاف‌سازی و کاهش فرار مالیاتی است. با این حال، بسیار مهم است که بدانیم این تازه شروع است و تلاش‌ها و اقدامات بیشتری برای مقابله مؤثر با این موضوع مورد نیاز است. تقویت ممیزی‌های مالیاتی، بهبود فرآیندهای وصول مالیات، آموزش جامعه تجاری و رسیدگی به نابرابری مالیاتی از حوزه‌های کلیدی هستند که باید بر آنها تمرکز کرد. با اجرای این اقدامات می‌توان فرار مالیاتی را کاهش داد و نظام مالیاتی عادلانه‌تر و پایدارتر ایجاد کرد.»

■ تمرکز اصلی بر کاهش فرار مالیاتی مشاغل خاص باشد

جعفر قادری عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی نیز در رابطه با وضعیت نابسامان پرداخت مالیات از سوی مشاغل خاص به «جوان» می‌گوید: «یکی از موضوعات مهم در نظام مالیاتی، سازوکار ممیزمحور آن است که موجب شده فرار مالیاتی به خوبی تشخیص داده نشود و نبود شفافیت مالی و کالایی یکی از مهم‌ترین مشکلات مربوط به نظام مالیاتی ما بوده است که در این بستر شاهد فرار مالیاتی مشاغل خاص با درآمدهای کلان نیز بودیم.»

این عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات راهکار مربوط به اصلاح وضعیت فرار مالیاتی مشاغل خاص را استقرار کامل سامانه مؤدیان که موجب تقویت پایگاه‌های داده‌ای مرتبط با درآمدهای اکتسابی افراد خواهد شد، می‌افزاید: «برای مقابله با این فرار مالیاتی مهم‌ترین اقدام حرکت به سمت تقویت پایگاه‌های داده با سامانه مؤدیان است. با آغاز به کار سامانه مؤدیان مالیاتی در سال جاری، روند پرداخت مالیات توسط مشاغل خاص بهبود پیدا کرد و درصد فرارهای مالیاتی کاهشی شد، اما هنوز هم با وضعیت بهینه فاصله دارد زیرا باید سامانه مؤدیان به صورت کامل اجرایی شود.»

وی تأکید می‌کند: «سامانه مؤدیان چندین کارکرد مختلف دارد، اما بخشی که مربوط به فرار مالیاتی مرتبط با مشاغل خاص بوده، بخش مهمی از این کارکرد است. شفافیت درآمدهای اکتسابی فردی و شناسایی مجموع درآمد اصناف به خصوص مشاغل خاص که سرانه مالیاتی بسیار پایین و عجیبی دارند نظیر آرایشگاه‌های زنانه، در تحقق کامل برنامه دولت در زمینه کاهش فرار مالیاتی بسیار کارآمد است. باید برای رسیدن به این شفافیت و پایگاه داده‌ای کلان به سمت اجرای کامل سامانه مؤدیان برویم.»

این نماینده مجلس در پایان می‌گوید: «وقتی مشاهده می‌شود که یک کارمند و کارگر سر هر ماه به صورت کامل مالیات خود را می‌پردازد، ولی برخی مشاغل خاص حجم بالایی فرار مالیاتی دارند، باید به طور جدی برای مقابله با فرار مالیاتی این بخش که اتفاقاً حجم بالایی از فرار مالیاتی را شکل می‌دهد، اقدام شود.»

■ جمع‌بندی

آمار مربوط به پرداخت سرانه مالیات اصناف در سال ۱۴۰۱، موضوع نگران کننده فرار مالیاتی در برخی از مشاغل پردرآمد را برجسته می‌کند. برای مقابله با این مشکل و اصلاح نظام مالیاتی، افزایش تلاش‌ها برای جمع‌آوری مالیات از این مشاغل ضروری است. این امر می‌تواند از طریق مقررات سختگیرانه‌تر، افزایش شفافیت مالی، همکاری با اصناف حرفه‌ای و بازنگری جامع ساختار مالیاتی محقق شود. با مقابله با فرار مالیاتی، می‌توانیم از توزیع عادلانه‌تر بار مالیاتی اطمینان حاصل کنیم و به توسعه کلی جامعه خود کمک کنیم.

فراسو

کاهش نابرابری در نظام مالیاتی با اخذ مالیات از مشاغل خاص

مالیات مشاغل حدود ۴ درصد از مجموع درآمدهای مالیاتی کشور را به خود اختصاص می‌دهد و مشخص است که چه حجم وسیعی از فرار مالیاتی در بخش مشاغل وجود دارد و نشان از نابرابری بزرگ در پرداخت مالیات بین مالیات اصناف با مالیات پرداختی از سوی کارمندان و کارگران است. این نابرابری در پرداخت مالیات سؤالاتی را در مورد عادلانه و اثربخشی سیستم مالیاتی فعلی ایجاد می‌کند. بدیهی است که نیاز به اصلاحاتی وجود دارد تا اطمینان حاصل شود که همه افراد و مشاغل سهم عادلانه خود را از مالیات پرداخت می‌کنند.

■■■

یکی از مهم‌ترین موضوعات مرتبط با بحث تورم از محل کسری بودجه نشئت می‌گیرد. کسری بودجه نیز عمدتاً به دلیل عدم وجود درآمدهای پایدار نظیر درآمدهای مالیاتی بوده است. از همین رو مسئله اصلی در زمینه مهار تورم و اثرات آن بر زندگی مردم به مسئله اصلاح نظام مالیاتی بازخواهد گشت. از طرف دیگر باید اصلاح نظام مالیاتی با رویکرد کاهش فراریان مالیاتی باشد که مبتنی بر رویکرد مالیات‌ستانی هوشمند و عادلانه از طریق سامانه مودیان مالیاتی و اخذ مالیات واقعی بخش‌هایی که عمده فرار مالیاتی را دارند، باشد.

بخش مشاغل حدود ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی را داراست، در حالی که مالیات مشاغل ۴۰ همت است. با توجه به اینکه مجموع درآمد مالیاتی دولت در بودجه ۱۴۰۲ حدود هزار همت است، می‌توان نتیجه گرفت که مالیات مشاغل حدود ۴ درصد از مجموع درآمدهای مالیاتی کشور را به خود اختصاص می‌دهد و مشخص است که چه حجم وسیعی از فرار مالیاتی در بخش مشاغل وجود دارد و نشان از نابرابری بزرگ در پرداخت مالیات بین مالیات اصناف با مالیات پرداختی از سوی کارمندان و کارگران است.

یکی از دلایل اصلی فرار مالیاتی وجود خلأها و معافیت‌ها در نظام مالیاتی است. برخی از مشاغل خاص مانند پزشکان و وکلا اغلب این توانایی را دارند که درآمد خود را کمتر گزارش کنند تا از پرداخت مالیات اجتناب کنند. این امر نه تنها منجر به از دست دادن درآمد برای دولت می‌شود، بلکه باعث ایجاد حس نابرابری در بین مالیات‌دهندگان می‌شود.

برای رفع این مشکل، اجرای یک سیستم مالیاتی هوشمند و عادلانه بسیار مهم است که این امر می‌تواند با ارائه اقداماتی مانند نظارت و اجرای دقیق قوانین مالیاتی، کاهش معافیت‌ها و خلأهای مالیاتی و اجرای ساختار مالیاتی مترقی‌تر محقق شود. یکی از گام‌های مهم در اصلاح نظام مالیاتی، معرفی سیستم شناسایی مؤدیان است. این سیستم به ردیابی درآمد و هزینه‌های افراد کمک و فرار مالیاتی را برای آنها دشوار می‌کند. علاوه بر این، دولت را قادر می‌سازد تا بخش‌های دارای فرار مالیاتی بالا را شناسایی کرده و اقدامات مناسبی را برای رسیدگی به این موضوع اتخاذ کند. جنبه دیگری که در اصلاح مالیات باید مورد توجه قرار گیرد، مالیات واقعی از مشاغل خاص است. همانطور که قبلاً ذکر شد، مشاغل خاصی به عنوان دارای سطوح بالایی از فرار مالیاتی شناخته شده‌اند. با اجرای اقداماتی برای اطمینان از اینکه این مشاغل به درستی مالیات می‌گیرند، دولت می‌تواند درآمد خود را به میزان قابل توجهی افزایش دهد. علاوه بر این، ترویج رعایت مالیات از طریق آموزش و کمپین‌های آگاهی‌بخشی ضروری است. بسیاری از افراد ممکن است از تعهدات مالیاتی خود بی‌اطلاع باشند یا عمداً به دلیل عدم درک از مالیات فرار کنند. با ارائه اطلاعات و منابع، دولت می‌تواند افراد و مشاغل را به انجام مسئولیت‌های مالیاتی خود تشویق کند. علاوه بر اصلاح نظام مالیاتی، رسیدگی به علل زمینه‌ای تورم نیز حائز اهمیت است. تورم در درجه اول تحت تأثیر عواملی مانند عرضه بیش از حد پول، افزایش هزینه‌های تولید و نوسانات نرخ ارز است. این عوامل را می‌توان از طریق سیاست‌های مالی و پولی محتاطانه کاهش داد.

موضوع تورم و تأثیر آن بر زندگی مردم ارتباط تنگاتنگی با کسری بودجه و اصلاح مالیات دارد. دولت با اجرای یک سیستم مالیاتی هوشمند و عادلانه می‌تواند به فرار مالیاتی پرداخته و درآمد خود را افزایش دهد. این امر در کنار سیاست‌های مالی و پولی محتاطانه می‌تواند به کنترل تورم و تضمین یک اقتصاد با ثبات کمک کند. برداشتن این گام‌ها نه تنها به نفع دولت است، بلکه باعث ایجاد حس انصاف و برابری در بین مالیات‌دهندگان می‌شود.